

عنوان تحقیق : جستاری پیرامون ساختار پژوهش از منظر آیات و روایات فقهی

نام و نام خانوادگی دانش پژوه : فاطمه غلام پور قوام آبادی

حوزه علمیه حضرت زینب سلام الله علیها

آدرس ایمیل: yadegari۹۱۳@gmail.com

چکیده

در این نوشتار برآن شدیم که به بررسی ساختار پژوهش ، از نظر قرآن و روایات فقهی بپردازیم . در همین راستا، در بخش اول به بررسی ساختار و پژوهش به صورت کلی پرداختیم و در بخش دوم ساختار پژوهش در قرآن را بررسی کردیم و در بخش سوم به بررسی ساختار پژوهش در روایات پرداخته ایم .

کلید واژه : پژوهش ، ساختار ، قرآن ، روایات فقهی

فهرست مطالب

بخش اول : ساختار پژوهش

تحقیق در لغت

تحقیق در اصطلاح

ساختار پژوهش

۱-چکیده

۲-مقدمه

۱-۲-تعریف مسئله

۲-۲-اهمیت و ضرورت پژوهش

۳-۲-پیشینه پژوهش

۴-۲-روش پژوهش

۵-۲-تعریف مفاهیم و اصطلاحات کلیدی

۳-متن اصلی

۴-نتیجه گیری

۵-فهرست منابع و مآخذ

بخش دوم : ساختار پژوهش و قرآن

قرآن و پژوهش

۱- چکیده

۲- مقدمه در قرآن

۱-۲- تعریف مسأله در قرآن

۲-۲- اهمیت و ضرورت پژوهش در قرآن

۳-۲- پیشینه قرآن در پژوهش

۴-۲- روش پژوهش در قرآن

۵-۲- تعریف مفاهیم و اصطلاحات کلیدی در قرآن

۳- متن اصلی در قرآن

۴- نتیجه گیری در قرآن

۶- فهرست منابع در قرآن

بخش سوم

پژوهش در روایات فقهی

اهمیت پژوهش در روایات

۱- چکیده در روایات فقهی

۲- مقدمه

۱-۲- تعریف مسأله در روایات فقهی

۲-۲- اهمیت و ضرورت پژوهش در روایات فقهی

۳-۲- پیشینه موضوع پژوهش در روایات فقهی

۴-۲- روش پژوهش در روایات فقهی

۵-۲- تعریف مفاهیم و اصطلاحات در روایات فقهی

۳- متن اصلی در روایات فقهی

۴- نتیجه گیری در روایات فقهی

۵- فهرست منابع در روایات فقهی

نتیجه گیری

فهرست منابع

در رابطه با نتیجه گیری در پژوهش یا در هر کار دیگر روایاتی وجود دارد که چند مورد را بیان می کنیم .

کلام حضرت علی (علیه السلام) در نهج البلاغه ، افراد را به تلاش و سخت گیری دعوت می کند که در کار پژوهش هم فرد باید تمام تلاش خود را استفاده کند تا به یک نتیجه ی مطلوب برسد . «فَعَلَيْكُمْ بِالْجِدِّ وَالْاجْتِهَادِ وَالتَّهَبُّبِ وَالِاسْتِعْدَادِ...»^۱

همچنین پیامبر اکرم (صلی الله و علیه و اله) می فرمایند : «فَإِنِّي أُوصِيكَ إِذَا أَنْتَ هَمَمْتَ بِأَمْرٍ فَتَدَبَّرْ عَاقِبَتَهُ فَإِنْ يَكُنْ رَشَدًا فَاْمُضِهِ وَإِنْ يَكُنْ غَيًّا فَانْتِهِ عَنْهُ»^۲ «چون در اندیشه ی انجام دادن کاری برآمدی ، در عاقبت آن تدبیر کن ، تا اگر نیک است و در راه درست به آن دست یازی و اگر مایه ی گمراهی است ، آن را فروگذاری»

امام علی (علیه السلام) می فرمایند : «خَيْرُ الْأُمُورِ مَا سَهَّلَتْ مَبَادِيَهُ، وَ حَسَّنَتْ خَوَاتِمَهُ، وَ حَمِدَتْ عَوَاقِبَهُ.» «بهترین کارها ، کاری است که آغازش آسان و انجامش نیکو و فرجه‌م و نتیجه اش پسندیده باشد»^۳

۵- فهرست منابع در روایات فقهی :

پژوهش در زمینه های روایتی باید منابعی داشته باشیم تا با استفاده از آن ها بتوانیم اطلاعات اطلاعات و حقایق مورد نظر را به دست آوریم و منظور از منابع ، هر مرجع و مدرکی است که به گونه ای محقق را در شناخت یا کشف مسأله مورد نظر یاری دهد.^۱

^۱ - نهج البلاغه ؛ قسمتی از خطبه ۲۳۰

^۲ - قرب الاسناد ؛ ص ۳۲ به نقل از مفاتیح الحیاء ؛ جوادی آملی ؛ ص ۶۹

^۳ - غرر الحکم ؛ فصل ۳۰ ؛ ج ۸۴ ؛ ص ۳۹۳

در زمینه منبع داشتن برای پژوهش در کلام امام علی (علیه السلام) آمده است که می فرمایند : «نعم المحدث الكتاب»^۲ «کتاب خوش سخن گویی است»

کتاب است که می تواند در سخن گفتن و دلیل آوردن در مورد مطالب به ما کمک کند .

همچنین امام صادق (علیه السلام) می فرمایند : «إِحْتَفَظُوا بِكُتُبِكُمْ فَإِنَّكُمْ سَوْفَ تَحْتَاجُونَ إِلَيْهَا»^۳ «کتاب های خویش را نگاهبان باید که به زودی نیازمند شان می شوید.»

با استفاده از این حدیث امام صادق (علیه السلام) به نظر می رسد که تاکید حضرت داشتن فهرست منابع در نوشته ها است که زمانی که مورد نظر است بتوان به آسانی به مطالب دست یافت .

در رابطه با به دست آوردن احادیث در پژوهش می توان از کتاب های مرجع احادیث مراجعه کرد از جمله : اصول کافی اثر محمد بن یعقوب کلینی ، من لا یحضر الفقیه اثر محمد بن علی بن بابویه معروف به شیخ صدوق ، استبصار اثر شیخ الطائفه ، تهذیب الاحکام اثر شیخ طوسی.

۱ - علی دقایقی ؛ روش تحقیق ؛ ص ۱۴۵

۲ - غرر الحکم ؛ فصل ۸۱ ؛ ج ۶۹ ؛ ص ۷۷۴

۳ - کافی ؛ ج ۱ ؛ ص ۵۲

نتیجه گیری

ما در این نوشتار موارد ساختار پژوهش را در قرآن کریم و روایات فقهی بررسی کردیم و دیدیم که پژوهشگری که بخواهد وارد قرآن و روایات هم شود باید تمام موارد ساختار پژوهش را رعایت کند ، نکته ای که لازم به ذکر است اینکه با فقط در این زمینه کار کردیم ولی می توان با کمک قرآن و روایات به نکات ارزنده تر دیگری در زمینه ساختار پژوهش است یافت .

و باید بدانیم اگر انسان ها در تمام زندگی خود و رسیدن به حقیقت از قرآن و روایات اهل بیت علیهم السلام کمک بگیرند به فلاح و رستگاری می رسند ، چرا که در حدیثی از امام صادق (علیه السلام) آمده است که : «چون خداوند خیر بنده ای را بخواهد او را در دین دانشمند می کند »^۱

^۱ - کافی ؛ باب فضل العلم ؛ ح ۴؛ ص ۳۹؛ ج ۱

فهرست منابع :

- ۱- قرآن کریم
- ۲- نهج البلاغه ؛ محمد دشتی ؛ دشتی ؛ انتشارات الهادی ؛ چاپ ۲۴؛ بی جا ؛ ۱۳۸۲
- ۳- آمدی ؛ عبدالواحد ؛ غرر الحکم و درر الکلم ؛ مترجم محمد علی انصاری ؛ ج ۲و۱؛ بی جا ؛ بی نا ؛ بی تا
- ۴- برخوردار فرید ؛ شاکر ؛ آفات الطلاب ؛ انتشارات لاهوت ؛ چاپ اول ؛ بی جا ؛ زمستان ۱۳۸۵
- ۵- جوادی آملی ؛ عبدالله ؛ مفاتیح الحیاء ؛ مرکز نشر اسراء ؛ چاپ ۳۱ ؛ بی جا ؛ تابستان ۹۱
- ۶- ----- ؛ تفسیر تسنیم ؛ مرکز نشر اسراء ؛ چاپ دهم ؛ بی جا ؛ ۱۳۹۱
- ۷- جوان آراسته ؛ حسین ؛ درسنامه علوم قرآنی ؛ دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم ، ۱۳۸۲
- ۸- حیدری فر ؛ حمید ؛ درسنامه پژوهش ؛ مرکز نشر هاجر ؛ چاپ اول ؛ بی جا ؛ پاییز ۹۳
- ۹- دشتی ؛ محمود ؛ ترجمه الاتقان فی علوم القرآن ؛ انتشارات دانشکده اصول الدین ؛ چاپ دوم ؛ بی جا ؛ ۱۳۸۶؛
- ۱۰- طرقي ؛ مجید ؛ درسنامه روش تحقیق ؛ مرکز نشر هاجر ؛ چاپ دوم ؛ بی جا ؛ بهار ۸۵
- ۱۱- طباطبایی ؛ حسین ؛ ترجمه المیزان ؛ ج ۲ ؛ انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم ؛ چاپ ۵ ؛ قم ؛ ۱۳۷۴
- ۱۲- قائمی ؛ علی ؛ روش تحقیق ؛ انتشارات امیری ؛ چاپ ۱۲۸؛ بی جا ؛ زمستان ۱۳۷۲
- ۱۳- کلینی ؛ اصول کافی ؛ مترجم جواد مصطفوی ؛ ج ۱،۲،۳،۴؛ انتشارات وفا ؛ چاپ اول ؛ بی جا ؛ ۱۳۸۲
- ۱۴- معین ؛ محمد ؛ فرهنگ فارسی معین ؛ ج ۱؛ بی نا ؛ چاپ دوم ؛ بی جا ؛ ۱۳۸۳
- ۱۵- محمدی ری شهری ؛ محمد ؛ میزان الحکمه ؛ انتشارات سازمان چاپ و نشر دارالحديث ؛ چاپ ۸؛ قم ؛ ۱۳۸۶ ؛

۱۶- نصیری ؛ علی ، درسنامه علم حدیث ؛ مرکز نشر هاجر ؛ چاپ ۱۰ ؛ بی جا ؛ بهار ۹۲

۱۷-سایت :

www.hawzah.net

www.wikifagh.ir

www.shia-news.com

۱۸-نرم افزارها :

جامع الاحادیث نور

جامع التفاسیر نور